

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος πρώτης και δεύτερης έκδοσης	15
Πρόλογος τρίτης έκδοσης	19
Πρόλογος του συγγραφέα της πρώτης και δεύτερης έκδοσης	21
Πρόλογος συγγραφέα τρίτης έκδοσης	25
Συντομογραφίες	29

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Οι προσπάθειες για την ενοποίηση της Ευρώπης

1.1 Από την οικονομική στην πολιτική ενοποίηση του ευρωπαϊκού χώρου	37
1.1.1 Από τις αμφικτιονίες έως τη λήξη του Β΄ παγκοσμίου πολέμου	37
1.1.2 Από το 1950 έως το 1992	41
1.1.3 Από το 1992 και μετά	65
1.1.4 Ο ανασταλτικός ρόλος της Μεγάλης Βρετανίας και Γαλλίας	72
Βιβλιογραφία	83

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Οι αναθεωρήσεις της ιδρυτικής συνθήκης της ΕΟΚ

2.1 Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη	87
2.1.1 Η αναδιοργάνωση του Κοινοτικού Συστήματος στο πλαίσιο της ΕΕΠ	90
2.1.2 Η επιδίωξη ενός ομοιογενούς εσωτερικού οικονομικού χώρου	94
2.2 Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση	98
2.2.1 Οι στόχοι	99
2.2.2 Οι κοινές διατάξεις	101
2.2.3 Διατάξεις για την τροποποίηση της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, ενόψει της ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας	103

2.2.4 Διατάξεις σχετικά με την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	121
2.2.5 Διατάξεις σχετικά με τη συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων	127
2.2.6 Τελικές διατάξεις	129
2.2.7 Τα πρωτοκολλά της συνθήκης για την ΟΝΕ	130
2.3 Η Συνθήκη του Άμστερνταμ	137
2.3.1 Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας	138
2.3.2 Αστυνομική και δικαστική συνεργασία, για το άσυλο, τη μετανάστευση και την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων	142
2.3.3 Η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων	146
2.3.4 Η ενσωμάτωση του κεκτημένου του Σένγκεν	154
2.3.5 Επικουρικότητα – Αναλογικότητα - Αποχή	158
2.3.6 Τα νέα βήματα	159
2.4 Η Συνθήκη της Νίκαιας	168
2.4.1 Η συμβολή της Συνθήκης της Νίκαιας	169
2.4.2 Τα όργανα στο πλαίσιο της διεύρυνσης	170
2.4.3 Διαδικασία λήψης αποφάσεων	171
2.5 Η Συνθήκη της Λισαβόνας	185
2.5.1 Η γέννηση της νέας Συνθήκης	187
2.5.2 Κυριότερες αλλαγές	188
2.5.3 Τροποποίηση της Συνθήκης για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας	193
2.5.4 Οι καινοτομίες της Συνθήκης	196
Βιβλιογραφία	199

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ **Πολιτικές της ΕΟΚ**

3.1 Οικονομική και Νομισματική Ένωση	203
3.1.1 Οι πρώτες προσπάθειες	204
3.2 Φορολογική πολιτική	224
3.2.1 Κοινοτική εναρμόνιση των φόρων	227
3.2.2 Κοινοτικός Προϋπολογισμός	236
3.3 Κοινή Αγροτική Πολιτική	248
3.3.1 Το πλαίσιο της πολιτικής	248
3.3.2 Η ΚΑΠ από το 1958 έως το 1991	251
3.3.3 Οι μεταρρυθμίσεις μετά το 1992	268

3.4 Περιφερειακή Πολιτική	273
3.4.1 Η ανάγκη για μια κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική	274
3.5 Κοινωνική Πολιτική	281
3.5.1 Η αναγκαιότητα ύπαρξης της	281
3.6 Πολιτική του Ανταγωνισμού	288
3.6.1 Το πλαίσιο της πολιτικής	289
3.6.2 Συμφωνίες συμβατές και μη με τη Συνθήκη	291
3.6.3 Η κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης	293
3.6.4 Οι κρατικές ενισχύσεις	295
3.7 Βιομηχανική Πολιτική	299
3.7.1 Το πλαίσιο λειτουργίας	301
3.8 Πολιτική Μεταφορών	310
3.8.1 Οι οδικές (χερσαίες) εμπορευματικές μεταφορές	312
3.8.2 Οι σιδηροδρομικές μεταφορές	315
3.8.3 Οι θαλάσσιες μεταφορές	317
3.8.4 Οι αεροπορικές μεταφορές	318
3.8.5 Τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα	320
3.9 Πολιτικής Έρευνας και Ανάπτυξης	322
3.9.1 Οι αδυναμίες της κοινοτικής βιομηχανίας	323
3.9.2 Η εξέλιξη της πολιτικής	324
3.9.3 Οι στόχοι της πολιτικής	325
3.10 Ενεργειακή Πολιτική	330
3.10.1 Η άνοδος του πετρελαίου και η κρίση του 1973	330
3.10.2 Η ενεργειακή πολιτική της κοινότητας	333
3.11 Πολιτική Περιβάλλοντος	338
3.11.1 Η υφιστάμενη κατάσταση	338
3.11.2 Το Kioto	340
3.11.3 Η περιβαλλοντική πολιτικά της ευρωπαϊκής ένωσης ...	345
Βιβλιογραφία	348

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ειδικά θέματα & πολιτικές

4.1 Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος	355
4.1.1 Ο σκοπός και οι αρχές της συμφωνίας	356
4.2 Ανάπτυξη, Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση	363
4.2.1 Ανάπτυξη και μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα	364
4.2.2 Το νέο αναπτυξιακό πρότυπο	386

4.3 Πρόγραμμα Δράσης 2000 ή «Agenda 2000»	389
4.3.1 Οι εσωτερικές πολιτικές	391
4.3.2 Η διεύρυνση	395
4.3.3 Το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο και το σύστημα χρηματο- δότησης	400
4.3.4 Η ενίσχυση της προενταξιακής στρατηγικής	401
4.4 eEurope 2005: κοινωνία της πληροφορίας για όλους	404
4.4.1 Οι στόχοι	405
4.4.2 Η μέθοδος	406
4.4.3 Δράσεις και μέτρα πολιτικής στις σύγχρονες δικτυακές υπηρεσίες	408
4.4.4 Το δυναμικό περιβάλλον για το ηλεκτρονικό επιχειρείν	410
4.4.5 Η ευρυζωνική τεχνολογία	411
4.4.6 Ανάπτυξη, ανάλυση και διάδοση βέλτιστων πρακτικών ...	413
4.5 Συνθήκη του Σένγκεν και μετανάστευση	417
4.5.1 Οι μεταπολεμικές μετακινήσεις εργατικού δυναμικού από και προς την Ευρώπη	419
4.5.2 Η μετανάστευση στο εσωτερικό της ένωσης	426
4.5.3 Συμπεράσματα – οι διαφαινόμενες προοπτικές της μετανά- στευσης	432
4.6 ΕΕ-Τουρκία: Η επίμαχη προσχώρηση	434
4.6.1 Το χρονικό των σχέσεων Τουρκίας και ΕΟΚ/ΕΕ πριν από την τελωνειακή ένωση το 1995	435
4.6.2 Η τελωνειακή ένωση μεταξύ Τουρκίας και Ευρωπαϊκής Ένωσης	442
4.6.3 1997: κρίσιμο έτος για την προοπτική ένταξης της Τουρκί- ας	447
4.6.4 Μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την Τουρκία	452
4.6.5 Η σύνοδος του Ελσίνκι το 1999: νέες ελπίδες για την Τουρ- κία	454
4.6.6 Η σύνοδος της Νίκαιας: ο οριστικός αποκλεισμός της Τουρκίας από την πέμπτη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	458
4.6.7 Η σύνοδος της Κοπεγχάγης: νέα αναβολή	460
4.6.8 Συμπεράσματα και μελλοντικές προοπτικές	465
Βιβλιογραφία	469

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ**Σύνοδοι Κορυφής των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων**

5.1 Τα βασικά συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κο- πεγχάγης	475
5.1.1 Τα κύρια θέματα του Συμβουλίου	476
5.2 Τα βασικά συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Λουξεμβούργου	493
5.2.1 Τα κύρια θέματα του Συμβουλίου	493
5.3 Τα βασικά συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι	506
5.3.1 Τα κύρια θέματα του συμβουλίου	506
5.4 Τα βασικά συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λι- σαβόνας	513
5.4.1 Η ψηφιακή οικονομία και η διαδικτυακή επικοινωνία	513
5.4.2 Τα κύρια θέματα του Συμβουλίου	516

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ**Πρόσφατες εξελίξεις στα θεσμικά όργανα της ΕΕ
και στις κύριες κοινές πολιτικές της**

6.1 Κύρια θεσμικά όργανα της ΕΕ και τρόπος λειτουργίας τους ...	527
6.1.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	527
6.1.2 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	534
6.1.3 Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	538
6.2 Η δημοσιονομική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση	541
6.2.1 Υπερβολικό ή μη το 3%	543
6.2.2 Η περίπτωση της Ελλάδας	547
6.2.3 Γαλλία, Γερμανία και το υπερβολικό δημοσιονομικό τους έλλειμμα	555
6.3 Η διεύρυνση και η κρίση της ευρωζώνης	560
6.3.1 Προσχώρηση της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ	560
6.3.2 Η προσχώρηση της Σλοβενίας στη ζώνη του ευρώ	561
6.3.3 Η προσχώρηση της Κύπρου και της Μάλτας στη ζώνη του ευρώ	562
6.3.4 Η προσχώρηση της Σλοβακίας στη ζώνη του ευρώ	563
6.3.5 Ειδικά θέματα	564
6.4 Κοινή Γεωργική Πολιτική	571
6.4.1 Η χρηματοδότηση της Κοινή Γεωργική Πολιτική	571

6.4.2 Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης	574
6.4.3 Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της κοινότητας για την αγροτική ανάπτυξη	579
6.4.4 Ειδικά μέτρα υπέρ των μικρών νησιών του Αιγαίου πελάγους	585
6.5 Περιφερειακή Πολιτική	588
6.5.1 Εδαφικές ιδιαιτερότητες	591
6.5.2 Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας	592
6.6 Κοινωνική Πολιτική	595
6.6.1 Κοινοτικό Πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Αλληλεγγύη - Progress (2007-2013)	598
6.6.2 Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και Ταμείο Συνοχής	599
6.6.3 Διατάξεις που αφορούν ειδικά στους τρεις στόχους	604
6.6.4 Οικονομική συνεισφορά των ταμείων	606

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ

Μοντέρνες πολιτικές

7.1 Ανθρώπινα δικαιώματα	613
7.1.1 Το ιστορικό των ανθρώπινων δικαιωμάτων	614
7.1.2 Ανθρώπινα δικαιώματα και η Ευρωπαϊκή Ένωση	615
7.1.3 Πράξεις που διέπουν τη λειτουργία των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην ΕΕ	618
7.1.4 Άλλες προσπάθειες	630
7.2 Εκπαίδευση και κατάρτιση	634
7.2.1 Πολιτικές στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης	635
7.2.2 Μελέτες και δράσεις	645
7.2.3 Δημιουργικότητα και καινοτομία	646
7.2.4 Προγράμματα δια βίου μάθησης	647
7.2.5 Πρόγραμμα Jean Monnet	654
7.3 Δικαιοσύνη και ελευθερία	656
7.3.1 Οι προτεραιότητες και οι χώροι δράσεις	657
7.3.2 Θεμελιώδη δικαιώματα	660
7.3.3 Συνεργασία στον τομέα του δικαίου	665
7.3.4 Άσυλο και σύνορα της ΕΕ	668

7.3.5 Λαθρομετανάστευση, οργανωμένο έγκλημα και ναρκωτικά	670
7.3.6 Εμπορία ανθρώπων και ξέπλυμα μαύρου χρήματος	671
7.3.7 Τα μέσα και τα μέτρα πρόληψης	672
7.3.8 Η ΕΕ και ο κόσμος	674
7.4 Καταπολέμηση της απάτης	677
7.4.1 Τα θεσμοθετημένα όργανα για την καταπολέμηση της απάτης	677
7.4.2 Olaf μια ανεξάρτητη υπηρεσία	682
7.5 Πολιτική μετανάστευσης	688
7.5.1 Μέτρα προτάσεις και κανόνες	688
7.5.2 Νόμιμη μετανάστευση	696
7.5.3 Οι ριζοσπαστικότερες απόψεις	697

ΜΕΡΟΣ ΟΓΔΩΟ

Κοινές πολιτικές σε διάφορους χώρους

8.1 Κλιματικές αλλαγές και πολιτικές για την ενέργεια	703
8.1.1 Προκλήσεις και ευκαιρίες	703
8.1.2 Ενέργεια	705
8.1.3 Ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική	709
8.1.4 Εκπομπές αερίων και το φαινόμενο θερμοκηπίου	717
8.1.5 Έρευνα στις αγορές φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας	719
8.1.6 Πυρηνική ενέργεια	722
8.1.7 Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	723
8.1.8 Συνθήκη για την ίδρυση της ενεργειακής κοινότητας	723
8.2 Πολιτική περιβάλλοντος	726
8.2.1 Αειφόρος ανάπτυξη	726
8.2.2 Διάθεση των απόβλητων	730
8.2.3 Διαχείριση του θορύβου	732
8.2.4 Ατμοσφαιρική ρύπανση	734
8.2.5 Διαχείριση χημικών προϊόντων	736
8.2.6 Νερό	740
8.2.7 Προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας	742
8.2.8 Προστασία του εδάφους	745
8.3 Ανταγωνιστικότητα και τεχνολογική έρευνα	747

8.3.1 Πρόγραμμα-πλαίσιο για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα (2007-2013)	747
8.3.2 Έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο (2007-2013): η Ευρώπη της έρευνας και της γνώσης	750
8.4 Πολιτική αλιείας	754
8.4.1 Η αναγκαιότητα της αλιευτικής πολιτικής	754
8.4.2 Σχέδια και στρατηγικές μια νέας πολιτικής	757
8.4.3 Παράνομη αλιεία	763
8.4.4 Πρόσφατες εξελίξεις	767
8.5 Ασφάλεια τροφίμων	775
8.5.1 Ιχθυοασιμότητα	776
8.5.2 Προϊόντα και μέτρα	778
8.5.3 Αρμόδιες αρχές	779
8.6 Πολιτική για την υγεία και ασφάλεια των ζώων	784
8.6.1 Εκρίζωση και παρακολούθηση ορισμένων ζωνοδόσων	784
8.7 Βιομηχανική Πολιτική	793
8.7.1 Πολιτική υπέρ των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων	794
8.7.2 Βιομηχανική Πολιτική και Ανταγωνισμός	796
8.7.3 Πολιτικά κατά τομέα / κλάδο παραγωγής	798
8.7.4 Προσδοκίες για το μέλλον	812
8.8 Πολιτική Μεταφορών	813
8.8.1 Πρώτος πυλώνας: κινητικότητα	816
8.8.2 Δεύτερος πυλώνας: προστασία	818
8.8.3 Τρίτος πυλώνας: καινοτομία	819
8.8.4 Τέταρτος πυλώνας: σχέσεις με τις τρίτες χώρες	820
8.8.5 Λευκή βίβλος: Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Μεταφορών έως το έτος 2010	821

ΜΕΡΟΣ ΕΝΑΤΟ

Η θεωρία των τελωνειακών ενώσεων

9.1 Η θεωρία των Τελωνειακών Ενώσεων	833
9.1.1 Περιφερειακές Οικονομικές Ενώσεις: στόχοι, πολιτικές και αποτελέσματα	835
9.1.2 Η απελευθέρωση του εμπορίου	849
9.1.3 Δυναμικά αποτελέσματα	867
Βιβλιογραφία	915
Επίλογος	923